

Handläggare
Susanna Nytell
Telefon: 08-508 150 29

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
2016-06-16

Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr 156-607/2016

Förvaltningens förslag till beslut

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutar följande:

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Maria Laxvik
Tf. stadsdelsdirektör

Lars-Gunnar Winsa
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har bland annat till Skarpnäcks stadsdelsnämnd remitterat rapporten *"Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad."* I rapporten konstateras att antalet flyktingar som söker sig till Sverige och Stockholm ökade kraftigt under 2015 för att sedan avta hittills under av 2016. Arbetet med att ta fram boendelösningar för de nyanlända som staden ska ta emot beskrivs, liksom insatser för att öka antalet platser för ensamkommande barn och för att ta emot barn och ungdomar inom skola och förskola. En fördelning av de statliga medel som tilldelats Stockholm föreslås, liksom en fördelning av den höjda generalschablonen. Projektdirektiv för den översyn som ska genomföras av stadens samlade organisation för flyktmottagandet föreslås. Ett antal nämnder, däribland stadsdelsnämnderna, uppmanas initiera och intensifiera utvecklingsarbeten för att säkerställa att de flyktingar som kommer till Stockholm ges goda förutsättningar att etablera sig här.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen som presenteras i rapporten, i synnerhet den föreslagna översynen av återsökningsprocessen. Förvaltningen anser att staden behöver se över utbudet av information till nyanlända.

Bakgrund

Under hösten 2015 anlände ett stort antal asylsökande till Stockholm. Totalt under året tog Stockholm emot 5 300 ankomstbarn, alltså ensamkommande barn som erbjuds boende av socialnämnden fram tills de får en kommunanvisning. År 2015 anvisades Stockholm även 2 143 asylsökande ensamkommande barn från Migrationsverket för placering under asylprocessen. Sedan utökade gränskontroller infördes i november 2015 har antalet personer som kommer direkt till Stockholm minskat kraftigt.

I Migrationsverkets prognos från februari 2016 presenteras tre beräkningsalternativ för hur många asylsökande som kommer till Sverige 2016. Ett mellanalternativ på 100 000 asylsökande, varav 18 000 ensamkommande barn, har använts som grund för beräkningarna i prognosen. Nya regler om tillfälliga uppehållstillstånd förväntas träda i kraft i juli 2016. Det är osäkert vilka effekter de kommer att få. Antalet personer som kommer att behöva bosättning i en kommun under 2016 och 2017 bedöms bli cirka 160 000. Det är personer som beviljats skydd samt deras anhöriga.

Enligt den nya regleringen om fördelning av anvisningar till kommuner kommer Stockholm att under 2016 anvisas 2 810 vuxna och barn som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning. Inför 2017-2018 råder osäkerhet kring hur många personer som kommer att anvisas men antalet blir sannolikt minst lika stort som 2016.

Antalet asylsökande ensamkommande barn som ger sig till känna i Stockholm har minskat kraftigt sedan 2015. Den 21/3 2016 hade 42 barn placerats på de ankomstboenden som socialnämnden driver. Asylsökande ensamkommande barn anvisas också från Migrationsverket enligt en fördelning från länsstyrelsen, eller utifrån anknytning. Enligt en ny modell för anvisning ska Stockholm tillhandahålla ca 1000-2000 platser för ensamkommande barn, beroende på hur många som tas emot av Migrationsverket under 2016. Antalet barn som sökt asyl i Sverige den senaste tiden har varit lågt i förhållande till den prognos som kom i oktober 2015. Till och med den 21 mars 2016 hade 86 barn anvisats till staden.

Enligt Migrationsverket befann sig 1 121 asylsökande personer den 1/3 2016 på asylboenden i staden, 5 087 personer i eget boende samt 1 903 personer i övrigt boende. Av dessa är 1 892 ensamkommande asylsökande barn som är placerade av socialtjänsten. Därutöver befinner sig ett okänt antal personer som ännu inte sökt asyl eller fått avslag på sin asylansökan i staden.

Ärendet

Det ökande antal människor som är på flykt i världen och söker sig till Sverige och Stockholm ställer krav på stadens mottagande av asylsökande och nyanlända, för att skapa goda förutsättningar för dem att etablera sig.

I syfte att säkerställa och förbättra stadens processer och insatser i mottagandet av asylsökande och nyanlända lägger stadsledningskontoret fram totalt 16 förslag. Förslagen gäller boendelösningar, fördelning av statsbidrag och generalschablon, sociala insatser, utredning av arbetsmarkandsrelaterade aktiviteter liksom ny skolform med kombinerad gymnasieutbildning och vuxenutbildning, samt förstärkt utbildning och stöd för gode män. Stadsledningskontoret har förstärkt sin organisation med en projektorganisation för översyn av det samlade flyktmottagandet i staden. Ett projektdirektiv för projektet föreslås. Här sammanfattas de förslag som bedöms ha störst inverkan på stadsdelsnämnderna.

Boende

Den nya bosättningslagen innebär att antalet nyanlända personer som ska beredas boende i staden ökar från 134 personer år 2015 till 2 810 personer 2016. En inventering av mark för paviljonger/modulhus har gjorts och ett antal platser har identifierats som kan rymma cirka 1 200 lägenheter för cirka 2 300 personer. Ett flertal nämnder, däribland stadsdelsnämnderna, ska bistå i utbyggnaden av modulhus och andra boenden för nyanlända.

SHIS ska tillsammans med socialnämnden bistå nyanlända med bostad. SHIS egna hyres- och lokalkostnader ska täckas av hyresintäkter från hyresgästerna. Det förutsätter att de boende kan betala hyran inom ramen för etableringsstödet, annars finns risk att stadsdelsnämndernas kostnader för försörjningsstöd kan påverkas.

Fördelning av extra statsbidrag och generalschablon

Regeringen beslutade år 2015 att fördela 9,8 miljarder kronor som tillfälligt stöd till kommuner och landsting med anledning av flyktingsituationen. Av dessa fördelades 363,6 miljoner kronor till Stockholms stad. Skarpnäcks stadsdelsnämnd erhåller enligt det aktuella förslaget 4 miljoner kronor. Statsbidraget är tänkt att användas under året och är ett engångsbidrag. Därför är det inte lämpligt att använda till löpande drift, investeringar eller längre projekt där medlen inte kan användas direkt.

Migrationsverket betalar ut en ersättning till kommunen för etablering och introduktion för nyanlända personer, den så kallade generalschablonen. Ersättningen betalas ut under en tvåårsperiod för varje nyanländ med uppehållstillstånd och ska täcka kostnader för

etableringsinsatser för dessa personer. Från och med 1 januari 2016 höjde Migrationsverket schablonen med 50 %, från 83 100 till 125 000 kronor per person 0-64 år och från 52 000 till 78 000 kr per person för de som är över 65 år. Vid fördelningen av general-schablonen till stadsdelsnämnderna höjs schablonen för åldersgruppen 0-64 år. Från och med 2016 får stadsdelsnämnderna även hela schablonen för de nyanlända som är över 65 år, vilket inte tidigare var fallet.

Under 2016 skapas en ny enhet inom socialnämnden, ett etableringskontor som ska arbeta med mottagande av de nyanlända som anvisas till kommunen efter att ha bott på anläggningsboende och i väntan på etablering i Arbetsförmedlingens regi.

Stadens hantering och återsökning av statsbidrag

En stor del av stadens kostnader för flyktingmottagandet kan återsökas hos Migrationsverket. Under de kommande åren kommer det röra sig om stora belopp och det är viktigt att säkerställa att det organiseras effektivt och ändamålsenligt. En översyn visar att arbetssätten idag skiljer sig mellan olika förvaltningar och att det borde vara möjligt att underlätta arbetet. Stadsledningskontoret bedömer att resultaten av översynen bör analyseras vidare och en eventuell plan med förändringsförslag arbetas fram inom projektet för översyn av flyktingmottagande.

Övriga uppdrag till berörda nämnder

Initialt socialt stöd

Sedan införandet av etableringsreformen ansvarar kommunen för socialt stöd till nyanlända främst i det inledande skedet. Kommunen har dock ett visst ansvar under hela etableringsprocessen. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna föreslås skyndsamt definiera och utforma ett likartat socialt stöd i hela staden, med särskilt fokus på barnperspektivet.

Akut- och jourboenden för nyanlända

Vissa flyktingar som bor i eget boende (EBO) kan komma att söka hjälp hos stadsdelsförvaltningarnas socialtjänst eller på socialjouren för att få akutboende, om deras boendesituation inte längre fungerar. Socialnämnden, i samarbete med SHIS och stadsdelsnämnderna, föreslås se över och öka tillgången på tillfälliga boenden för familjer.

Asylsökande och nyanlända barn och ungdomar på stadens gator
Ökningen av antalet asylsökande ensamkommande barn innebär också att antalet barn som avvikit från placeringar i andra kommuner ökar i Stockholm. Socialnämnden, tillsammans med

stadsdelsnämnderna bör stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer, enligt förslaget.

Samverkan kring barn och ungdomar

Det stora antalet nyanlända barn och ungdomar som kom till Stockholm under hösten har varit en utmaning inte bara för socialtjänstens barn- och ungdomsvård, grundskolan och gymnasieskolan utan även för stadsdelsnämndernas fritidsverksamheter samt kultur- och idrottsnämndernas verksamheter. Ett antal initiativ har tagits av staden och av den ideella sektorn. Stadsledningskontoret kommer att se över vad som görs för målgruppen idag. Verksamheter behöver kopplas ihop och väl fungerande aktiviteter kan behöva skalas upp och spridas mellan stadsdelsnämnder. En intensifierad samverkan mellan flera nämnder, inklusive stadsdelsnämnderna, kring fritidsverksamhet för nyanlända barn och ungdomar, föreslås.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för individ- och familjeomsorg och har behandlats i förvaltningsgrupp 2016-06-09, i rådet för funktionshinderfrågor 2016-06-08 samt i pensionärsrådet 2016-06-09.

Remissvaret ska vara KF/KS kansli tillhanda senast 2016-08-22.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på de förslag som presenteras i rapporten och delar stadsledningskontorets uppfattning att ökad samordning och en långsiktig strategi för mottagandet ger bättre förutsättningar för nyanlända att etablera sig i staden. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att det sker en översyn av återsökningsprocessen och ser gärna att det leder till att det skapas effektiva verktyg i form av systemstöd för att underlätta återsökningen.

Staden behöver se över utbudet av information till denna målgrupp, möjligen genom en utbyggd form av medborgarkontor inom belastade stadsdelsförvaltningar, eller liknande.

Ekonomiska konsekvenser för nämnden

Förslaget till fördelning av statsbidrag och generalschablon innebär ett tillskott av resurser till stadsdelsnämnderna, vilket är nödvändigt för att möta de ökade kostnaderna som uppstår i samband med ett ökat flyktingmottagande. Det är i dagsläget svårt att förutse hur ökningen kommer påverka nämndernas olika verksamheter över tid.

För att kunna ha en långsiktig planering krävs lättnader i redovisningsreglerna för hantering av statsbidrag.

Förslaget till fördelning av det extra statsbidraget baseras på antalet mottagna ensamkommande barn år 2015 medan regeringens fördelning till kommunerna baseras på antal asylsökande och nyanlända. Detta innebär att stadens fördelningsmodell endast tar hänsyn till 2015 års situation och saknar koppling bakåt i tiden, vilket eventuellt inte helt stämmer överens med den ökade kostnadsbilden för flyktingmottagandet.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande
2. Översyn Flyktingmottagande – projektdirektiv